

Historia, literatura i teologia Nowego Testamentu

Sesja 5: Tłumaczenia

Przez Dr. Ted Hildebrandt

Witam, przedstawiam dr Teda Hildebrandta na wykładzie nr 5 z kursu Historia, Literatura i Teologia Nowego Testamentu. Kończę sekwencję zagadnień inspiracji, przekazu, kanoniczności i tłumaczenia.

A. Przegląd tła historycznego [00:00-2:44]

A. Połącz AC; 00:00-8:55; Inspiracja-Transmisja

Witamy ponownie, to jest Historia, Literatura i Teologia Nowego Testamentu i nadal pracujemy nad tłem Nowego Testamentu. Zaczęliśmy od tła Imperium Medo-Perskiego i Cyrusa, który był nazywany Mesjaszem, namaszczonego. Dariusz, organizator i dokończyciel drugiej świątyni, Kserkses i Artakserkses, a następnie Aleksander. Przyjrzelśmy się Aleksandrowi przejmującemu świat, zmieniającemu świat na grecki i rozprzestrzenianiu się hellenizmu. Po śmierci Aleksandra w wieku około trzydziestu lat imperium rozpadło się na cztery i zobaczyliśmy, jak Ptolemeusze przejęli władzę w Egipcie około 300-200 p.n.e. Ptolemeusze byli tolerancyjni, a ich wielkim osiągnięciem była Septuaginta, która była tłumaczeniem Starego Testamentu hebrajskiej Biblii na język grecki. Pozwoliło to ludziom na całym świecie czytać o Mesjaszu ze Starego Testamentu. Następnie Seleucydzi przybyli z Syrii i próbowali zdominować Żydów, a Antioch Epifanes, który był prekursorem postaci antychrysta, wystąpił przeciwko Machabeuszom. Pięciu chłopców Machabeuszów i ich ojciec Maciej zbuntowali się przeciwko Syryjczykom i Seleucydom, co w zasadzie jest buntem Machabeuszów około 165 r. p.n.e. Następnie pięciu chłopców umiera, z wyjątkiem Szymona, który zostaje arcykapłanem. Przez jego linię linia Hasmoneuszy przechodzi do Jana Hyrkana, Aleksandra Janneusza, do Salome Aleksandra, a następnie dwóch chłopców walczy. A następnie około 63 r. p.n.e. Rzymianie wkraczają pod wodzą Pompejusza i przejmują władzę. Antypater, który jest Idumejczykiem pochodzenia

edomskiego, próbuje ocalić swojego syna Heroda, a Herod Wielki przejmuje władzę około 37 r. p.n.e. Herod Wielki będzie wielkim budowniczym i buduje Masadę i buduje Jerozolimę, odbudowuje świątynię. Bierze małą świątynię i czyni ją wspaniałą przez wiele lat. Herod Wielki jest królem, gdy rodzi się Jezus. Rozmawialiśmy trochę o innych Herodach, którzy przyszli po nim, jak Herod Antypas i różni Herodowie oraz śmierć Jana Chrzciciela.

B. Inspiracja, kanonizacja i przekaz [2:44-5:23]

Potem rozmawialiśmy o badaniu kanonicznym. Twierdziliśmy tutaj, że Biblia jest słowem Bożym. Więc rozmawialiśmy o natchnieniu, Bogu przemawiającym do proroka lub apostoła i apostoł to zapisuje. To jest proces inspiracji. A po procesie inspiracji rozmawialiśmy o kanonizacji i o tym, jak księgi zostały rozpowszechnione, a następnie rozproszone. Paweł pisze do Efezu, Paweł pisze do Koryntu, Paweł pisze do Rzymu, a księgi różnych Ewangelii zostały napisane do różnych społeczności. Te księgi zostały następnie rozproszone po całym Morzu Śródziemnym. Musiały zostać zebrane. Był problem z obiegiem, a potem, gdy już miałeś ten problem z obiegiem, musiałeś również zweryfikować, czy te księgi rzeczywiście pochodzą od Pawła i czy te księgi rzeczywiście są słowem Bożym i od apostołów. Musiały zostać zatwierdzone przez różne kościoły, które tam były. Były różne wpływy, przyjrzelśmy się temu, co spowodowało, że kościół chciał zebrać księgi razem. Zajęło to około 300-400 lat, aby zebrać i zatwierdzić 27 ksiąg, które mamy. Księgi były natychmiast autorytatywne. I powiedzieliśmy, że Piotr cytuje Pawła i mówi, że listy Pawła są na tym samym poziomie pism. Więc Piotr w 2 Piotra 3:15 jest bardzo mocne stwierdzenie. Listy były od razu autorytatywne, ale musiały zostać zebrane i zatwierdzone przez kościół. Więc po natchnieniu, kanonizacji mamy proces transmisji, który polega na tym, że skrybowie przepisują je raz po raz. Kościół był biedny, kościół był prześladowany, skrybowie kościoła nie byli najlepsi, ale zrobili wszystko, co mogli, biorąc pod uwagę kontekst, w którym się znajdowali. Więc przyjrzelśmy się problemom skrybów i 5000 rękopisów z papirusami znalezionymi ostatnio w latach 1800-początek XX wieku, a następnie tekstom uncjalnym, które są w

dużej mierze tekstem synajskim, i uncjałom, rękopisom pisanym wielkimi literami, a następnie tekstom minuskułowym, które są tekstami bizantyjskimi, które były podstawą Wersji Króla Jakuba. Nazywano to tekstem większościowym, ponieważ jest tak wiele tych późnych rękopisów z okresu po 700-800 r. n.e. Więc wszystkie rękopisy są zbierane, a następnie analizujemy różne rodzaje różnic skrybów między tymi rękopisami. Nie ma innej takiej książki; mamy ogromną liczbę wczesnych rękopisów. Papirus 52 [P52], jak powiedzieliśmy, pochodzi z okresu 30 lat od apostoła Jana. Został znaleziony w Egipcie, więc musiał przepłynąć przez Morze Śródziemne w ciągu tych 30 lat. To niesamowite, co mamy.

C. Transmisja – zasady oceny wariantów [5:23-8:55]

Dzisiaj, chcę tylko zakończyć, mamy nasz ostatni krok. Inspiracja, która jest Bogiem dla człowieka; kanonizacja, która jest autorytatywna i zebrana; transmisja, która jest kopistami kopiującymi je przez setki lat. Zakończmy najpierw z kopistami. Więc jakich zasad używasz do oceny? Kiedy masz dwa rękopisy i dwa rękopisy mają różne odczyty, jak je oceniasz? To nie są sztywne i niezmiennie zasady, to są zasady absolutne, ale są to ogólniki. Więc nie możesz ich używać jako ewangelii. Ogólnie powiedzieliśmy, że naszą pierwszą zasadą jest to, że trudniejsza lektura jest preferowana. Kopiści mają tendencję do ułatwiania zrozumienia rzeczy. Więc kopiści wygładzają coś, jeśli jest szorstkie, więc oryginalne odczytanie jest prawdopodobnie trudniejsze lub było trudne. Kopista zmienia to z łatwego na trudne. Ale kopista zmienia to z trudnego na łatwe. Więc trudniejsza lektura jest preferowana.

Druga kategoria, w której oceniasz różnice między rękopisami, to preferowana krótsza wersja. Mamy pewne zapisy w Dziejach Apostolskich, które mówią „kościół Pański”. Inne mówią „kościół Boży”. 150 lat później mamy „kościół Pana Boga”. Możesz zobaczyć, co się tutaj stało, że nie chcieli usuwać rzeczy z rękopisu, więc dodawali oba. Kiedy mieli dwa różne odczyty, łączyli je w tej konkatenacji. Tak więc „kościół Pański” i „kościół Boży” 100 lat później stają się „kościółem Pana Boga”. Tak więc tekst miał tendencję do rozrastania się. Prześledźmy tytuł księgi Objawienia, przechodząc od „apokalipsy Jana” do tego ogromnego, długiego opisu biograficznego

Jana. Tak więc krótsza wersja ma być preferowana jako wcześniejsza. Tekst miał tendencję do rozrastania się, więc preferowana jest krótsza wersja.

Trzecia zasada jest taka, że czytanie pasuje do stylu pisarza i pasuje do tego autora, który ma być preferowany. Gdybym powiedział moim greckim studentom, że słowo „alnlwn” oznacza „jeden drugi”, jakiego pisarza byście sobie wyobrazili? Jest autor, który często używa tego słowa. Więc jeśli widzisz „jeden drugi”, myślisz, że to Jan. Styl pisania zależy od pisarza. Styl Łukasza będzie bardzo różny od stylu Mateusza i bardzo różny od stylu Marka i zupełnie inny od stylu Jana. „Zaprawdę powiadam wam” brzmi jak Jan i tak właśnie pisze Jan. Tak więc zasadniczo niektórzy pisarze mają pewne style, a pewne style pasują do pewnych autorów.

Aby dodać czwarty tutaj, ten, który pochodzi z najlepszych rodzin. Pamiętasz, jak mówiliśmy o rodzinach rękopisów, miałeś relację rodzic-dziecko, więc masz trochę zachodnich i cesarskich. Te rękopisy, które pasują do najlepszych rodzin, mają pierwszeństwo przed słabszymi rodzinami [bizantyjskimi]. Więc to są po prostu różne sposoby na znalezienie najlepszych rękopisów.

D. Główne warianty tekstowe w Nowym Testamencie: Marek 16, Jan 8, 1 Jana 5:7 [8:55-13:48]

B: Połącz DF; 8:55-23:48; Mk. 16; J 8

W Nowym Testamencie są trzy duże problemy i te problemy są w tekście. Pierwszy tekst to Marek 16:8. Pod koniec Ewangelii Marka - a wielu z was ma swój Nowy Testament, byłoby dla was interesujące otworzyć wasze Biblie i spojrzeć na ostatni rozdział Ewangelii Marka. Są zasadniczo dwa lub trzy różne zakończenia. Jest krótkie, które kończy się na 16:8. Jest pośrednie zakończenie, które kończy się kilkoma wersetami i jest długie zakończenie, które większość z was ma w swoim NIV lub NRSV. W Ewangelii Marka 16:8, po wersecie 8 nasze najlepsze rękopisy kończą się w tym miejscu. Problem polega na tym, że kiedy czytasz Marka 16:8, kończy on Księgę Marka tymi kobietami drżącymi na końcu księgi, a potem nagle - księga się kończy. Myślisz: „Co to za Ewangelia?” Zakończenie Biblii - przesłanie ewangeliczne, ze strachem i

drzeniem, a potem to jest koniec księgi. Uważa się więc, że zakończenie było po prostu bardzo nagłe i uważano, że we wczesnym kościele jakoś to dłuższe zakończenie ze zmartwychwstaniem Chrystusa i chwałą oraz podnoszeniem i dotykaniem węży i rzeczy, o których się mówi, zostało dodane później. Zauważysz więc, że w twoich NIV-ach będzie narysowana linia i powiedzą ci wprost, że niektóre z najlepszych rękopisów nie mają Marka 16:9 i następnych. Więc umieścili to tam, dali ci znać, co to było, ale też cię ostrzegli. To, co mówią, to: nie opieraj żadnej głównej doktryny ani niczego nowego na tych wersetach, ponieważ nie jesteśmy pewni, mogły zostać dodane później. Ogólna zasada jest taka, aby nigdy nie opierać doktryny na wariacie tekstowym. Jest wystarczająco dużo Biblii, które wszystkie zgadzają się co do boskości Chrystusa i natchnienia Pisma Świętego, co do grzeszności człowieka, co do wielkości i chwały Boga. Więc jeśli coś ma wariant tekstowy, nie musimy go używać w naszej konstrukcji naszej doktryny. Tak więc to jest Marek 16. Jeśli masz wersję Króla Jakuba lub NKJV, przeczytasz to tak jak Marka 16:8 do wersetu 20 i nie będzie podziału. Długie zakończenie pochodzi z minuskuł, późniejszych rękopisów, których KJV używał w 1611 r. n.e. Tłumacze Króla Jakuba przetłumaczyli z długim zakończeniem Marka. Nie mieli niektórych z najlepszych rękopisów, o których nawet nie wiedzieli, że są papirusy. Nie mieli pojęcia. Nie znaleziono tego przez kolejne 250 lat po publikacji. Dlatego nie mogli tego wiedzieć. Poszli za Tekstem Większościowym, tekstem minuskułowym, który mnożył, że mieli pewne problemy. Więc Wersja Króla Jakuba będzie szła prosto, ale inne nowsze wersje dadzą ci znać, że jest tam problem tekstowy, po prostu, aby być z tobą szczerym z tym, co wiemy. Tak więc to jest Marek 16:8 i dlatego bądź ostrożny. To jest ten fragment, który mówi o obchodzeniu się z węzami, że jeśli cię ugryzą, nic ci się nie stanie, uważaj na kościoły zajmujące się handlem węzami, ponieważ opierają cały swój kościół na tej odmianie. Trzymaj się z daleka od węży z kłami, więc uważaj. Nie opieraj na tym doktryn.

E. Warianty tekstowe w Nowym Testamencie: Jana 8 [13:48-18:25]

Dobrze, to jest Ewangelia Marka 16:8. A oto kolejny fragment. To jest w Jana 8. Jana 8 , pierwsze 10 lub 11 wersetów Jana 8. Jana 8 to historia o tym, jak faryzeusze konfrontują Jezusa, przyprowadzając do niego kobietę i mówiąc: „Ta kobieta została przyłapana na cudzołóstwie. A teraz, według Prawa, co powinniśmy zrobić? Prawo mówi, że powinniśmy ją ukamienować. Co powinniśmy zrobić? Faryzeusze próbują złapać Jezusa. Zawsze próbują to zrobić. Sądzą, że tak czy inaczej go mamy. Jeśli powie „puść ją”, to łamie Prawo żydowskie. Jeśli ją ukamieniuje, łamie prawo rzymskie. Zasadniczo kobieta nie mogła zostać skazana na śmierć, ponieważ Żydzi nie mieli prawa skazywać ludzi na śmierć zgodnie z prawem rzymskim. Nawet Sanhedryn został aresztowany i osądzony, ale nie mógł skazać na karę śmierci. Więc wciągnęli Jezusa w pułapkę. Co zrobił? Jezus się pochylił — i przyszedł do Jezusa, a kobiety były tam, a Jezus pisał na ziemi. Spojrzał w górę i powiedział: „Kto jest doskonały, niech pierwszy rzuci kamieniem”. Potem wraca do pisania na ziemi i wszyscy wiedzą, co napisał na ziemi. Wszyscy wymyślają, co według nich Jezus napisał na ziemi, ale Biblia nam tego nie mówi. Więc musimy się cofnąć i powstrzymać wszystkie te szalone domysły na temat tego, co napisał na ziemi. Pismo na ziemi nie jest sednem sprawy, chodzi o Jezusa i kobietę. Mówi się, że starsi faryzeusze odeszli pierwsi i dlaczego? Czy to dlatego, że starsi ludzie mają więcej grzechów? Nie jestem tego pewien. Starsi ludzie być może byli bardziej świadomi problemów w swoim życiu. W końcu Jezus zostaje sam z kobietą. Wstaje i mówi: „Gdzie są twoi oskarżyciele?” Odeszli. Mówi: „I ja cię nie potępiam”. Załóżmy, że jesteś mnichem skrybą przepisującym Pismo. Nagle masz cudzołożną kobietę i jesteś mnichem. Złożyłeś śluby ubóstwa i czystości i nie robisz tych rzeczy z kobietami. Jezus ma tę cudzołożną kobietę i chcesz powiedzieć, że to, co zrobiła kobieta, było złe. Ale Jezus mówi: „I Ja cię nie potępiam. Idź i nie grzesz więcej”. Jezus pozwala jej odejść. Czy widzisz, dlaczego mnisi mieliby problemy z kopiowaniem tego tekstu? Więc to jest to, co nazwałem tekstem unoszącym się. Występuje w Jana 8, pierwsze dziesięć lub jedenaście wersetów, ale ten sam fragment znajduje się w niektórych rękopisach w Łukasza 21, ta sama sytuacja i akapit z interakcją z kobietą. Ta historia Jezusa miała tendencję do unoszenia się i to, co sugeruję, to to, że jest to uzasadniona

historia. Nie ma jej w naszych najlepszych rękopisach. Król Jakub ma ją bez problemu, ale jeśli zajrzysz do NIV, NRSV, ESV, NASB lub NLT, wszystkie cię ostrzegą, mówiąc, że ta historia nie znajduje się w najlepszych rękopisach. Więc po prostu daje ci ostrzeżenie. To, co sugeruję, to czy ta lektura jest naprawdę trudna? Jezus mówi: „Idź i nie grzesz więcej”. Rozumiem, że skrybowie chcieliby to pominąć, szczególnie jeśli są typem mnicha. Nie widzę, żeby skryba zapisał tę historię. Widzę, żeby skryba ją pominął. I dlatego trudniej jest ją przeczytać, zostawiając ją. Zasugerowałbym, że jest to uzasadniona historia, ponieważ krążyła i wydaje się prawdziwa i jest ważną tradycją sięgającą czasów Jezusa.

F. Warianty tekstowe w Nowym Testamencie: 1 Jana 5:7 [18:25-23:48]

W Nowym Testamencie są trzy duże problemy. Marek 16, Jan 8, a następnie ostatni duży to 1 Jana 5:7. W 1 Jana 5:7, jeśli masz wersję Króla Jakuba, jest ona oparta na tekście bizantyjskim/większościowym, będzie brzmieć mniej więcej tak: „Ci trzej są jednym, Ojciec, Słowo (Logos) i Duch Święty”. Logos oznacza Jezusa, jak w Jana 1:1 „Na początku było Słowo, Słowo było u Boga, Bogiem było Słowo”. Masz Ojca i Słowo, którym jest Jezus (słowo, ponieważ ciało; wcieliło się, przybytek, namiot wśród nas). Mamy więc Ojca, Słowo i Ducha: ci trzej są jednym. Ten werset, 1 Jana 5:7: Ojciec, Słowo i Duch Święty, naucza doktryny Trójcy wyraźniej niż jakikolwiek inny werset w całej Biblii. Nie ma innego wersetu w Biblii, który przedstawiałby to tak prosto. Ci trzej są jednym; nie ma innego wersetu, który by się do tego zbliżał. Wczesny kościół debatował w konfliktach trynitarnych. Mamy kościół próbujący to zrozumieć. Jaki jest związek trzech osób w jednej? Jak to się do siebie odnosi w ich istocie i podziale pracy? Jak to działa? Więc mają ogromne debaty. Mamy zapisy debat. Setki i setki stron ojców kościoła spierających się tam i z powrotem, używając tekstów z całej Biblii. Tysiące tekstów zostało użytych do udowodnienia doktryny Trójcy. Ten werset nigdy nie jest cytowany ani razu przez ojców kościoła. Jeśli jest to najbardziej wybitny werset o Trójcy: „Ojciec, Słowo i Duch, a ci trzej są jednym”, i nigdy nie jest cytowany, coś ci mówi, że jest tu coś nie tak, skoro nigdy nie jest cytowany w tym argumencie. Kiedy cofniesz się

do czasów sprzed manuskryptów bizantyjskich, rękopisów mikroskopijnych z lat 700-800 n.e., nie ma tego tam. Wygląda na to, że pojawiło się ono w XVI wieku, co jest bardzo późno.

Skąd to się wzięło? Sugeruje się, że był facet o imieniu Erazm. Nazywam go Erazm Łobuz. Był fenomenalnym uczonym w XVI wieku. Stało się tak, że składał grecki Nowy Testament. Podczas składania go, plotka głosi, że założono się, że nie znajdzie tego wersetu o Trójcy, więc ludzie myślą, że Erazm wziął łaciński tekst i przetłumaczył go z łacińskiego tekstu na grecki i umieścił w greckim Nowym Testamencie Erazma. Grecki Nowy Testament Erazma był podstawą Nowego Testamentu Króla Jakuba. Uważano, że ten werset został dodany w XVI wieku. Dlatego w wielu waszych Bibliach wersetu tam nie będzie. Nie podadzą wam nawet zbyt wielu powiadomień, ponieważ nie ma go we wczesnych rękopisach. Nie było go nigdzie aż do czasów Erazma, dlatego został usunięty. Czy to oznacza, że doktryna Trójcy wisi teraz w powietrzu, skoro straciliśmy ten werset, który naucza o Trójcy? Nie! Kiedy wczesnochrześcijańscy ojcowie argumentowali, argumentowali na podstawie wszystkich tych innych wersetów, nie mieli tego wersetu. Dlatego ten werset nie powinien znajdować się w waszych Bibliach. Myślę, że NIV, ESV, NLT i wszystkie wasze współczesne tłumaczenia nie będą miały tego wersetu, ponieważ wszyscy rozumieją, że pochodzi on od Erazma. Więc to nie jest wielka sprawa.

Oto trzy główne w Nowym Testamencie. Ludzie będą próbowali cię podstawić i włożyć ci je w twarz. Wiemy o nich, szczerze mówiąc, to nic wielkiego. Żadna doktryna nie jest dotknięta. Wszystkie nasze doktryny są solidne. Ale oto trzy główne warianty tekstowe w Nowym Testamencie.

G. Tłumaczenia: Języki Biblii [23:48-28:46]

C. Połącz GH; 23:48 34:18; Tłumaczenia

Teraz ta tabela jest cudowna i chcę ją przejrzeć, myślę, że podsumowuje tak wiele. W dużej mierze to, co robi, mówi, że masz „MT” [Tekst Masorecki], który jest w języku hebrajskim. LXX, który jest w greckim Starym Testamencie w 200 r. p.n.e. Więc z tych

dwóch, wraz ze zwojami znad Morza Martwego, będą częścią mieszanki wszystkich tych rękopisów. Stanie się twoim Starym Testamentem. W Nowym Testamencie umieszczasz Papirusy znalezione późno, w XIX wieku, uncjałę w połowie XIX wieku i minuskuły — jest ich tysiące. Są one połączone, aby mieć Nowy Testament z łacińską Wulgatą. To jest Nowy Testament i Stary Testament przetłumaczone przez Hieronima, który mieszkał w Betlejem. Ale Hieronim około 400 r. n.e., problem polegał na tym, że Imperium Rzymskie przechodziło z greki na łacinę. Chciał nauczyć się hebrajskiego, więc tam pojechał i to zrobił. Dokonał tłumaczenia na łacinę. Było to tak dobre, że kościół używał tego przez 1000 lat. Tak więc ta łacińska Wulgata była używana od 400 r. n.e. do 1400 r. n.e. Nadal można zobaczyć łacińską Wulgatę z mnichami. To było niesamowite.

Teraz dzieje się tak, że ludzie w Anglii nie mówią już dobrze po łacinie. Wiedziecie, byłoby naprawdę miło, gdybyśmy mieli Biblię w naszym własnym języku. Prawdopodobnie to powiedziałem, ale powiem to jeszcze raz: Bóg zawsze mówi tym samym językiem. W jakim języku mówi Bóg? Bóg objawił się w języku hebrajskim, ponieważ był to po prostu dialekt kananejski około 1880 r. p.n.e. To była ziemia Kanaan, kiedy Abraham poszedł do kanonu. Kiedy tam poszedł, przyjął ten język, ale tak naprawdę był to tylko dialekt. Bóg mówił do nich po hebrajsku. Kiedy poszli do Babilonu, Bóg przeszedł na aramejski. Więc część Starego Testamentu jest w tym języku. Kiedy Aleksander idzie i zdobywa cały świat. Wtedy Bóg objawia Nowy Testament po grecku. Więc Nowy Testament jest po grecku. Bóg mówi językiem ludu. Jaki jest dzisiaj język ludu? Powiedziałbyś mandaryński? Angielski w Internecie. Dzisiaj alfabet zmniejszył się z dwudziestu sześciu liter do dwóch, czyli 1 i 0. To jest język cyfrowy. Oglądasz wideo, to wszystko 1 i 0, prezentujące trzydzieści obrazów na sekundę. Słyszysz mój głos i patrzysz na moje ręce, to wszystko jest cyfrowym językiem. To jest jedna z moich wielkich pasji. On zawsze mówi językiem ludzi. Słuchamy muzyki i wideo, a to musi być język Boga. To jest język ludzi. Językiem dzisiaj jest cyfrowy. To jest to, co robimy.

H. Tłumaczenia — Biblia angielska [28:46-34:18]

Anglicy powiedzieli, że chcielibyśmy Biblię w naszym własnym języku. Ale kościół tego nie chciał. Kościół chciał ją w języku takim jak łacina, gdzie mogliby kontrolować ekspozycję i znaczenie, ponieważ uważali ludzi za głupich. Nie chcieli, aby ci ludzie mieli pisma i tworzyli herezję. W ten sposób mogliby to kontrolować. Co wydarzyło się około 1380 roku John Wycliffe. Niektórzy z was mogli słyszeć o tych tłumaczach. Kiedy mówię wam o ludziach, których podziwiam, to są to Wycliffe Bible Translators na świecie, którzy pójdą do plemienia. Mam przyjaciela Joela Harlowa, który poszedłby do plemienia, a oni nawet nie mieli języka pisanego, a ty rozmawiasz z nimi i to rozgryzasz i rozumiesz język, jego dźwięki i jego znaczenia, sposób, w jaki jest zbudowany językowo. Następnie zapisujesz ich własny język, a następnie uczysz ich tego, aby mogli czytać Biblię. Ci tłumacze są w całej Afryce i Indonezji, tłumacząc Biblię na języki. Mam innego przyjaciela w Brazylii, w tamtejszych grupach plemiennych, w Amazonii w Brazylii. Ona wykonuje fantastyczną pracę.

W 1380 roku Biblia została przetłumaczona przez Johna Wycliffe'a. Po nim, William Tyndale około 1536 roku, teraz, widzicie, jesteśmy w latach 1530. i teraz zaczynamy rozpoznawać niektórych królów Anglii. Około 80 lat przed Tyndale'em wynaleziono prasę drukarską w 1450 roku. Tyndale jest około 80 lat później. I tak Tyndale zaczyna robić to tłumaczenie, jest wspaniałym uczonym, ale zasadniczo Anglia nie jest jeszcze na niego gotowa, więc jedzie do Europy i robi swoje tłumaczenie, pracuje nad nim, a następnie drukuje je tam na prasie drukarskiej i wysyła z powrotem do Anglii w łodziach. Przemyca swoje tłumaczenie z powrotem do Anglii. Kiedy ludzie je dostają, uwielbiają je, ale kościół mówi, że ten facet nas omija. Więc zasadniczo kościół poszedł za nim i go schwytał. Pojechali do Europy, złapali go i spalili na stosie. Więc William Tyndale - czy ktoś słyszał o William Tyndale Bible College w Detroit? Nazwali je jego imieniem. Jest też Tyndale House, dla którego trochę pracowałem w Tyndale, który wychodzi w Anglii, mają całe miejsce zwane Tindal House na Uniwersytecie Cambridge. Więc William Tyndale został spalony na stosie za to, teraz jest 1536. Mówię, co się tu dzieje, to ciekawe, wersja Króla Jakuba będzie mniej niż 80 lat później, w 1611. William Tyndale, ostatnie słowa, które wypowiedział, brzmiały: „Panie, otwórz oczy króla

Anglii”, a w ciągu 80 lat król Anglii finansuje angielskie tłumaczenie Słowa Bożego zwane wersją Króla Jakuba. Król zatrudnił około pięćdziesięciu tłumaczy i kazał im pracować jako grupa, a to jest lepsze, nawiasem mówiąc. Tyndale był świetny, ale kiedy masz jednego tłumacza, to jest problem dla kontroli i równowagi. Więc tak Biblia trafiła do języka angielskiego. Wiesz, co zrobili Johnowi Wycliffe'owi? Byli na niego tak źli, że wykopali jego kości i je spalili. To właśnie zrobił kościół. Kościół czasami nie chce, aby ludzie mieli Słowo Boże, ponieważ chcą kontrolować przesłanie. To jest cudowna rzecz w Słowie Bożym, które się rozprzestrzenia. Tak więc to są dwaj pierwsi faceci, William Tyndale i John Wycliffe, a potem oczywiście dochodzimy do Wersji Króla Jakuba.

I. Tłumaczenia: Biblia Króla Jakuba z 1611 r. [34:18-39:35]

D: Połącz IL; 34:18-52:27 KJV-DASV

Oto lista tłumaczeń Biblii, chcę to szybko omówić. Masz Johna Wycliffe'a z 1380 roku, a jego kości zostały spalone. Prawdopodobnie nie czytałbyś po angielsku z 1380 roku, to jest stary angielski. Mielibyśmy naprawdę duże trudności z czytaniem po angielsku z 1380 roku. Prasa drukarska Gutenberga pojawiła się około 1450 roku, była to fenomenalna maszyna. Marcin Luter używał prasy drukarskiej. Gdyby nie było prasy drukarskiej, nikt nie słyszałby o Marcinie Lutrze, zostałby mnichem w Niemczech. Założył prasę drukarską, aby wydrukować to, co napisał, i nagle Luter i reformacja ruszyły dzięki prasie drukarskiej. Ironią jest teraz: co mamy teraz? Mamy coś o wiele potężniejszego niż ówczesna prasa drukarska. Mamy teraz Internet. Gdzie jedna osoba może coś zrobić i może to dotrzeć do tysięcy ludzi w świecie. Miliony ludzi może oglądać różne filmy i rzeczy, Internet ma ogromny potencjał dla chrześcijaństwa w oparciu o rzeczy, które widzimy w dawnych czasach. William Tyndale 1536 został spalony na stosie jako chrześcijański męczennik. Po Tyndale'u masz Wielką Biblię, która była przykuta do ambon w Anglii. Była ogromna i przykuta do ambon w kościołach w Anglii. Potem była Biblia Genewska. Kiedy mówisz Genewa w tym okresie, około 1550 roku, Jan Kalwin jest w Genewie. Mają Biblię Genewską w języku angielskim, która jest bardzo dobrze zrobiona. Jeśli ktoś wie cokolwiek o Kalwinie, to był on dobrym uczonym

greckim. Wydali tę Biblię w Genewie i była tak dobra, że król powiedział, że musimy stworzyć własną Biblię. Więc Biblia Króla Jakuba ukazuje się w 1611 roku. A tak przy okazji, powinniście wiedzieć, że wielu z was, którzy są ludźmi Króla Jakuba, powinno zdawać sobie sprawę, że Wersja Króla Jakuba jest w rzeczywistości wersją zaktualizowaną. W 1880 roku nazywamy starą Biblię Króla Jakuba nie wersją z 1611 roku, w 1880 roku Wersja Króla Jakuba została zaktualizowana i to jest to, co większość z was ma i z czym dorastała. Teraz jest NKJV w ciągu ostatnich 20 lat. Ta nowa wersja została bardziej zaktualizowana, ale zasadniczo ponownie wykorzystano źródła tekstu większościowego, ale zaktualizowano język, więc to dobra rzecz NKJV.

Dlaczego chcemy odejść od Biblii Króla Jakuba ? Myślę, że jest kilka powodów. Jednym z nich jest to, że mamy lepsze manuskrypty niż w 1611 roku. Wiemy o tych manuskryptach z całego świata 5000 manuskryptów, a niektóre pochodzą sprzed trzydziestu lat od czasów, gdy żył Jan. Mamy papirusy. Biblia Króla Jakuba nie wiedziała o tych manuskryptach. Nie mieli żadnego z naszych lepszych manuskryptów uncjalnych. Więc dzisiaj mamy lepsze manuskrypty. Ten język się zmienił. Ilu z was przeczytało coś takiego: „Czynię ci to z łaski Bożej”. Kiedy ostatnio zrobiliście to komuś? „Czynię ci to z łaski Bożej”, co to znaczy? Już tego nie robimy. Wszystko, co mówi, to: „Chcę, żebyś wiedział o łasce Bożej”. Cóż, o wiele łatwiej jest powiedzieć: „Chcę, żebyś wiedział”.

J. Teorie przekładu [39:35-44:22]

Teraz teorie tłumaczeń, niektóre z waszych Biblii będą próbowały być bardziej dosłowne, dosłowne lub zmodyfikowane dosłowne. Kiedykolwiek przechodzisz między językami, języki nigdy nie pasują idealnie. Następnie jest dynamiczny odpowiednik, który tłumaczy znaczenie na znaczenie. Nie pasuje słowo w słowo jak NASV [New American Standard Version]. To będzie bardzo dosłowne i coś takiego jak Message byłoby bardziej swobodne. New Living Translation [NLT] jest bardziej znaczeniem w znaczenie, a nie słowem w słowo, jest tam rozpiętość między dosłownością a tą wolną dziką rzeczą. Musisz być ostrożny i szukać tych pośrodku. Prawdą jest, że ludzie

publikują Biblie ze względu na pieniądze. Chcą zarabiać pieniądze. Przepraszam, to naprawdę cyniczne, ale wydaje się, że to jest powód. Ponieważ nie potrzebujemy ESV, nie ma potrzeby. Możesz dostać NIV i NRSV. To jest sceptyczne z mojej strony, muszę się wycofać.

Oto kilka ostatnich NASV z 1970 roku. Nigdy nie zapomnę, kiedy się ukazał. Byłem na szkoleniu w Pensylwanii. Przeczytałem Psalm 19. Jest piękny. „Niebiosą głoszą chwałę Boga, firmament głosi Jego poręczne słowo, dzień po dniu mówią”. to Biblia Króla Jakuba. Jest piękny, gdy czytasz go w Biblii Króla Jakuba. Absolutnie piękny. NASB próbował zrobić słowo w słowo, a jest drewniany. Przeczytałem Psalm 19 i po prostu zamknąłem książkę. Był taki sztywny. To nie była dobra literatura. Nie płynął. Nie był piękny. Piękno ma znaczenie w tłumaczeniach. Istnieje dobry powód, aby korzystać z NASV, jeśli studiujesz słowo w słowo i nie znasz hebrajskiego. Ta książka jest bardzo pomocna. W niektórych rodzajach studiów biblijnych chcesz dokładnego słowa w obie strony. Ale innym razem chcesz czytać i mieć coś pięknego, co cię zainspiruje w języku, aby odzwierciedlić jego piękno. Więc NASV stara się być dosłowny.

NIV ukazał się w 1973 roku, tak naprawdę dzisiaj bawili się TNIV, zasadniczo zaktualizowali go o język inkluzywny płciowo, obniżając płęć męską o kilka stopni i podnosząc żeńską. W Księdze Przysłów, gdy mówi się słuchajcie „moi synowie”, mówią słuchajcie „moje dziecko”. Jest neutralny pod względem płci. Ale TNIV nie został przyjęty zbyt dobrze, więc w 2011 roku stworzyli nowy i wielu z was będzie miało zaktualizowany do NIV z 2011 roku i wprowadzili wiele małych zmian do NIV, które uważam, że ogólnie były pomocne. Jest bardzo dobrze wykonany. Wielu z was zna dr Marva Wilsona, który uczy w Gordon College, pracował nad NIV. Pracowałem pod kierunkiem dr Allena MacRae, pracował nad fragmentami Izah, które, jak sądzę, są w tłumaczeniu NIV. Ogromny szacunek dla tych mężów Bożych, którzy stworzyli NIV, został w dużej mierze opublikowany, ale dr Wilson i dr MacRae to dwie osoby, które znam. Wiele osób używa tego w kościołach ewangelicznych. Jest piękny i doskonały.

K. Więcej tłumaczeń na język angielski [44:22-48:26]

NRSV opiera się na RSV z 1952 roku. RSV ma wszystko, co było w dawnych, nowoczesnych czasach i próbowali pozbyć się cudów, prorostw i narodzin z dziewicy. Próbowali je zmniejszyć w tekście. Próbowali je złagodzić. Nowy RSV został ukończony. Bruce Metzger z Princeton się tym zajął. Było o wiele lepsze. To świetne tłumaczenie. Wielu uczonych, takich jak Steve Hunt i Dave Mathewson, używa NRSV. Wielu ludzi z Anglii będzie używać NRSV. To bardziej angielski rodzaj rzeczy. Więc świetnie, że wprowadzili wiele dobrych zmian.

NLT [New Living Translation], zauważ, że to nie jest parafraza. Oryginalną Living Bible napisał Ken Taylor. Billy Graham kochał Living Bible i rozdawał Living Bible na swoich krucjatach. Była to parafraza, kiedy jechał pociągiem w Chicago, czytał wiele rozdziałów dziennie. Używał ASV z 1901 roku i korzystał z niego, a następnie dokonał własnego tłumaczenia. Był bardzo dobrym pisarzem. Napisał ją; wiem, że moja siostra przyszła do Pana z powodu Living Bible. Została napisana na poziomie 6-7^{klasy}, więc bardzo łatwa do zrozumienia. To była jej wielka siła, nie była dosłowna, była parafrazą, a nie tłumaczeniem z greki i hebrajskiego.

W 1996 roku wyszli i zatrudnili uczonych. Zawsze mówię ludziom, że trzeba uważać na NLT. Znam tłumaczy i im nie ufam. [Byłem jednym z tłumaczy Księgi Przysłów.] Ale NLT, zasadniczo pracowaliśmy z greki i tłumaczyliśmy i staraliśmy się, aby był również dynamicznym odpowiednikiem, staraliśmy się, aby był znaczeniem dla znaczenia i staraliśmy się, aby był łatwy do zrozumienia dla ludzi. Zrobiliśmy to w 1996 roku, zaktualizowaliśmy w latach 2000. Zrobiliśmy aktualizację Księgi Przysłów i poezji.

ESV ukazało się w 2002 roku. Wydaje się, że w wielu przypadkach jest podróbką RSV. Przesłanie jest autorstwa Eugene'a Petersona, który uczy w Regent w Vancouver w Kanadzie. To pobożny, pobożny człowiek. On wykonał to tłumaczenie. Jest genialne, a potem staje się płaskie, a potem gwałtownie rośnie, a potem płaskie i płaskie. Myślę, że to problem jednego tłumacza, który robi wszystko. Czasami po prostu się uśmiechasz i mówisz: „Chciałbym tak tłumaczyć”, a inni są raczej płascy. Przesłanie, jeśli chcesz

czegoś kreatywnego, daje ci inną perspektywę, sprawdź to. Jest naprawdę interesujące, to pobożny człowiek.

L. DASV [Digital American Standard Version] i zakończenie [48:26-52:27]

Próbowałem swoich sił używając DASV w 2011 roku, w zeszłym roku jesienią ukończyłem DASV. To, co robię w DASV, to biorę tekst ze strony i umieszczam go na ekranie, a kiedy umieszczasz tekst z tekstu z książki na ekranie, ekran jest innym medium i dlatego komunikuje się w inny sposób. Dlatego na przykład miałem dobrą przyjaciółkę w mojej klasie, nazywała się Maggie i musiałem powiększyć jej test, aby mogła je przeczytać. To był około 50-stronicowy test, ponieważ można było uzyskać tylko dwa pytania na stronie przy rozmiarze czcionki 28. Czyż nie byłoby wspaniale, gdyby miała Biblię, w której mogłaby powiększyć tekst, a teraz możesz to zrobić na swoim telefonie. Zrobiłem to — miałem dziewczynę w jednej z moich klas, Katie, i była niewidoma. Czyż nie byłoby wspaniale, gdyby mogła usłyszeć tekst DASV, ponieważ jest na ekranie. Mogę zmienić czcionkę i mogę też robić wiele różnych rzeczy z dźwiękiem. Mogę mieszać dźwięk i tekst, żeby mogła słuchać Biblii w formacie MP3. Więc cały ten dźwięk jest dostępny online za darmo. To też jest różnica. Jest darmowy i jest dostępny dla każdego na świecie. Eksperymentuję też. Miałam inną dziewczynę, która śpiewała piosenki i ona wymyślała piosenki, więc kazałam jej wziąć wersety do zapamiętania i je zaśpiewać. Więc bierzesz cyfrową wersję i możesz zamienić ją w muzykę. Potem zrobiłam też kilka zdjęć i zauważyłam, że chcę poeksperymentować z łączeniem zdjęć i tekstu, więc poszliśmy na spacer, powiedzmy, po New Hampshire i powiedziałam, że chcę zabrać moich uczniów do tekstu w Księdze Przysłów, zabiera swojego syna i każe mu wybierać między ścieżkami. Mam zdjęcia słów, a potem jest rozdział 1 Księgi Przysłów. Zasadniczo pojawiły się te obrazy i próbowałam mieszać obrazy i tekst. Jaki jest związek między znaczeniem tekstu, gdy jest w kontekście obrazu. Więc eksperymentuję. Możesz to wszystko zobaczyć online na naszej stronie internetowej. Krótko mówiąc, w tej klasie możesz użyć dowolnego tłumaczenia, jakiego chcesz.

Większość z Was używa NIV, niektórzy NRSV, a część, mam nadzieję, poeksperymentuje z DASV i innymi.

Chciałbym zakończyć to w tym miejscu, a kiedy wrócimy, chcę przejść do Ewangelii Mateusza. Zaczniemy od omówienia podstawowych tematów i struktury Ewangelii Mateusza. Dziękuję bardzo. Do zobaczenia za kilka minut.

Transkrypcja: Rachael Marz

Edytowane przez Ben Bowden

Wstępnie zredagowane przez Teda Hildebrandta